Vaasan hallinto-oikeus

Lausunto

08.06.2026

Asia: VN/18098/2025

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi lapsen erityisestä suojelusta ja siihen liittyviksi laeiksi

Taustatiedot lausunnonantajalta

Edustan

Muu julkinen toimija

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko ehdotus kokonaisuudessaan kannatettava?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti

-

2. Vastaavatko ehdotukset esityksen tavoitteita?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti

-

3. Mikä seuraavista vaihtoehdoista olisi mielestänne tarkoituksenmukaisin tapa järjestää sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain välinen rajapinta? Valitkaa yksi ja perustelkaa vastauksenne.

-

Perustelut tiiviisti

Ei kantaa.

4. Lausuntopalaute lukuun 1 (Yleiset säännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 1 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Hallinto-oikeuslain 7 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan hallinto-oikeudessa asian käsittelyyn ja ratkaisemiseen osallistuu asiantuntijajäsen lastensuojelulaissa tarkoitetussa lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua koskevassa asiassa. Hallinto-oikeus kiinnittää huomiota nyt säädettävän lapsen erityisestä suojelusta annetun lain 2 §:n 1 kohdan mukaiseen lastensuojelun määritelmään, jonka mukaan lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun käsite ehdotetaan yksinkertaistettavaksi pelkällä lastensuojelun käsitteellä. Vastaavasti myös hallinto-oikeuslain 7 §:n säännöstä asiantuntijajäsenen osallistumisesta ratkaisukokoonpanoon on tarpeen päivittää lastensuojelun käsitteen ja lakiviittauksen osalta. Tätä hallinto-oikeuslain muutostarvetta ei ole mainittu esitysluonnoksessa.

Lisäksi voimassa olevassa lastensuojelulaissa lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu on muodostunut avo-, sijais- ja jälkihuollosta. Nyt kun lapsen erityisestä suojelusta annetun lain 2 §:n 1 kohdassa lastensuojelun aikainen työskentely rajattaisiin avo- ja sijaishuollon aikaiseksi työskentelyksi, tulisi hallinto-oikeuslain 7 §:n 1 momentin 1 kohdan säännöksessä huomioida myös se, että asiantuntijajäsen osallistuu lastensuojelua koskevan asian lisäksi jatkossakin jälkihuoltoa koskevan asian käsittelyyn hallinto-oikeudessa.

5. Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla muutoksella olevan lastensuojelun asiakkuuden alkamiseen ja päättymiseen?

Ei kantaa.

6. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää koskevan asiakasmitoituksen joustavoittamisesta mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

7. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävistä kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

8. Lausuntopalaute luvusta 3 (Lastensuojelun järjestäminen ja kustannusvastuu): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 3 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta sekä vaikutuksista.

Ei lausuttavaa.

9. Lausuntopalaute luvusta 4: Onko ehdotus, jonka mukaan lupa lapsen tutkimiseen annettaisiin jatkossa hyvinvointialueen viranhaltijan päätöksellä hallinto-oikeuden sijaan, mielestänne kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Kun lastensuojelun viranhaltijalla on mahdollisuus myöntää lupa lapsen tutkimiseen, se voi nopeuttaa asian käsittelyä. Asian käsittely on voinut Vaasan hallinto-oikeudessa kestää 1,5–2,5 kuukautta. Nykyisen säännöksen voimassaolon aikana, vuodesta 2008 alkaen, lupaa lapsen tutkimiseen on haettu Vaasan hallinto-oikeudesta muutamia kertoja (5 kpl), minkä vuoksi lainmuutoksella ei olisi hallinto-oikeuden työmäärää vähentävää vaikutusta. Mahdollisten lupaa koskevien valitusten käsittely voi lisätä työmäärää vähäisesti.

10. Selkiyttävätkö luvun 4 ehdotukset lastensuojelun päätöksentekosääntelyä?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti

-

11. Lausuntopalaute luvusta 5: Onko ehdotus edunvalvojan palkkioiden ja kulukorvausten rajaamisesta ja yhdenmukaistamisesta valtioneuvoston asetuksella mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia (etenkin taloudellisia) arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

Muut mahdolliset huomiot lastensuojelun edunvalvontaa koskevasta sääntelykokonaisuudesta?

Voimassa olevassa lastensuojelulain 22 §:n 1 ja 3 momentissa on säädetty, että lapselle tulee lastensuojeluasiassa määrätä edunvalvoja käyttämään huoltajan sijasta lapsen puhevaltaa, jos pykälässä säädetyt edellytykset muutoin täyttyvät. Tällöin edunvalvojan määrää tuomioistuin. Voimassa oleva säännös on mahdollistanut sen, että myös hallinto-oikeus on voinut omasta aloitteestaan tai hakemuksesta määrätä lapselle edunvalvojan lastensuojelulain nojalla. Hallinto-oikeus kiinnittää huomiota siihen, että uusi lapsen erityisestä suojelusta annetun lain 30 § sekä 31 §:n 1 ja 3 momentti rajoittavat päätöksenteon niihin tilanteisiin, joissa tuomioistuimelle eli käytännössä käräjäoikeudelle on tehty hakemus edunvalvojan määräämisestä. Säännösmuutoksen myötä hallinto-oikeudella ei olisi enää jatkossa toimivaltaa tehdä edunvalvojan määräämistä koskevaa päätöstä lastensuojelulain nojalla, vaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 28 §:n nojalla.

12. Muu lausuntopalaute luvusta 5 (Lapsen osallisuus): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 5 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Ei lausuttavaa.

13. Lausuntopalaute luvusta 6 (Menettelysäännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 6 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Ei lausuttavaa.

14. Lausuntopalaute luvusta 7 (Lastensuojelun avohuolto): Ovatko lastensuojelun avohuoltoa koskevat ehdotukset mielestänne kannatettavia?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Avohuollon tukitoimia koskevan uudistuksen seurauksena asiantuntijajäsen ei enää osallistuisi tehostettua perhetyötä ja kotiin annettavaa perhekuntoutusta koskevan valitusasian käsittelyyn hallinto-oikeudessa, koska jatkossa kyseisiä tukitoimia järjestettäisiin sosiaalihuoltolain nojalla. Tarkemmin asiantuntijajäsenten osallistumisesta ratkaisukokoonpanoon säädetään hallinto-oikeuslain 7 §:ssä.

15. Lausuntopalaute luvusta 8 (Lapsen kiireellinen sijoitus): Onko kiireellisen sijoituksen jatkoa koskeva ehdotus (keston lyhentäminen 30 vuorokaudesta 14 vuorokauteen) mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Kiireellisen sijoituksen jatkon lyhentämisen riskinä voi olla, että lastensuojelun viranhaltija ei saa pyydettyjä / tarvittavia lisäselvityksiä jatkon aikana ja huostaanottoa ja sijaishuoltoon sijoittamista koskeva hakemus voidaan joutua laittamaan vireille hallinto-oikeudessa varmuuden vuoksi. Tämä voi aiheuttaa jonkin verran työmäärän lisääntymistä hallinto-oikeuksissa hakemusten täydennyttämispyyntöinä lisäselvitysten toimittamiseen liittyen ja mahdollisina hakemusten peruuttamisen johdosta annettavina päätöksinä asian käsittelyn raukeamisesta.

Epäselvyyden välttämiseksi olisi tarpeen korjata 47 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa oleva viittaus siitä, että päätöksen lapsen kiireellisen sijoituksen jatkamisesta voi tehdä 24 §:n 1 ja 2 momentin mukaan määräytyvän viranhaltija, koska kyseistä pykälää koskevassa lakiehdotuksessa on todettu, että päätöksentekijä voi olla 24 §:n 2 ja 3 momentin mukaan määräytyvä viranhaltija.

16. Lausuntopalaute luvusta 9 (Huostaanotto): Onko huostaanottoa koskeva ehdotus (50 §) mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Huostaanottoa koskevan 50 §:n mukaiset muutokset on tarpeen huomioida valtakunnallisesti hyödynnettävissä huostaanottohakemuksen asiakirjarakenteissa eriteltyinä. Tarvittavien tietojen toimittaminen eriteltynä heti asian vireille tullessa edistää huostaanottoasian joutuisaa käsittelyä hallinto-oikeuksissa ja vähentää tarvetta huostaanottohakemusten täydennyttämiselle.

17. Lausuntopalaute luvusta 10 (Kodin ulkopuolinen sijoitus): Onko kodin ulkopuolisten sijoitusten ja sijoituspaikkojen valvontaa koskevien säännösten täsmentäminen ja vastuunjaon selkeyttäminen ehdotetulla tavalla mielestänne kannatettavaa?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

18. Lausuntopalaute luvusta 11 (Laitoshoito): Onko ehdotus lastensuojelulaitoksen asuinyksikön henkilöstömitoituksen täsmentämisestä ja osittaisesta joustavoittamisesta (ml. lapsikohtainen vähimmäismitoitus 1 työntekijä/lapsi sekä mahdollisuus suhteuttaa mitoitusta sijoitettujen lasten lukumäärään) mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

19. Onko ehdotus turvahenkilöä koskevaksi sääntelyksi, jossa turvahenkilön tehtävät ja toimivaltuudet erotetaan selvästi hoito- ja kasvatustehtävistä, mielestänne toimiva?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

20. Lausuntopalaute luvusta 12 (Lapsen erityistä suojelua turvaavat rajoitukset sijaishuollon aikana): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 12 säännöksistä 90 § (yhteydenpidon rajoittaminen) ja 93 § (henkilöntarkastus) ja niiden käytännön toimivuudesta ja vaikutuksista.

Ei lausuttavaa.

21. Lausuntopalaute luvusta 13 (Jälkihuolto): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 13 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Ei lausuttavaa.

22. Lausuntopalaute luvusta 17 (Voimaantulo): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita voimaantuloa koskevista säännöksistä ja niiden vaikutuksista.

Ei lausuttavaa.

23. Lausuntopalaute ehdotuksesta koskien lisärahoitusta tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) turvaamiseksi yksityisissä koulukodeissa ja Valtion koulukodeissa: Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita TUVA-koulutuksen rahoitusta koskevasta säännöksestä ja sen vaikutuksista.

Ei lausuttavaa.

24. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen taloudellisista vaikutuksista?

Ei lausuttavaa.

25. Millaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte ehdotuksen 38 §:n 3 momentilla mahdollisesti olevan?

Ei lausuttavaa.

26. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen muista vaikutuksista?

Ei lausuttavaa.

27. Vapaamuotoiset huomiot

Lainmuutoksen myötä huostassapidon lopettamista koskevaan säännökseen tulisi uusi 2 momentti, jonka perusteella huostaanotto voidaan lopettaa, jos huostassapito ei enää edistä huostaanoton tarkoituksen toteutumista eikä ole lapsen edun mukainen, edellyttäen, että lapsen edun mukaisen huolenpidon toteuttamiseen voidaan vastata riittävästi tämän lain mukaisella tuella tai muilla sosiaali- ja terveyspalveluilla. Koska jo nykyisin voimassa olevan sääntelyn perusteella, lastensuojelulain 47 §:n 1 momentin 2. virkkeen ja sen viittauksella 40 §:ään, on täytynyt arvioida ovatko avohuollon tukitoimet muun muassa riittäviä lapsen edun mukaisen huolenpidon turvaamiseksi huostassapidon ja sijaishuollon jatkamisen sijaan, jää uuden 2 momentin sääntelyn tarkoitus epäselväksi.

Lisäksi todetaan, että nyt voimassa olevan 92 §:n 6 momentin mukaan hallinto-oikeuden antamasta 83 §:ssä tarkoitetusta väliaikaisesta määräyksestä ei saa hakea erikseen muutosta. Säännöksen sanamuodon perusteella voidaan tulkita, että väliaikaista määräystä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta pääasian yhteydessä. Hallituksen esityksessä on tältä osin kuitenkin todettu, että momentissa kiellettäisiin valituksen tekeminen hallinto-oikeuden antamasta 83 §:n mukaisesta väliaikaisesta määräyksestä. Vastaavasti lapsen erityisestä suojelusta annetun lain 125 §:n 6 momentissa on säädetty, että väliaikaisesta määräyksestä ei saa hakea erikseen muutosta. Hallinto-oikeus kiinnittää huomiota siihen, että ristiriitaisen muutoksenhakuohjauksen poistamiseksi on tarvetta täsmentää 125 §:n 6 momentin soveltamistarkoitusta.

Mäki Riikka

Vaasan hallinto-oikeus